

مطالعات ایلات و عشایر

نشریه دانشگاه آزاد اسلامی

دوره ۱۴، شماره ۱، بهار ۱۴۰۴

بررسی مولفه‌های فرهنگی - اجتماعی موسیقی ایل قاراپاق

سپیده سپهری^۱

^۱ استادیار زبان و ادبیات فارسی، واحد رودهن، دانشگاه آزاد اسلامی، رودهن، ایران، sepideh.sepehri2363@yahoo.com

اطلاعات مقاله	چکیده
تاریخ ارسال: ۱۴۰۳/۱۲/۱۰ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۲/۲۵	موسیقی ایل‌های که در جای خود هر کدام صاحب سبک‌های ارزشمندی هستند دچار مهجوریت شده و جای آن دارد بیشتر مورد تفحص قرار گیرد. موسیقی مقامی که با نام‌های دیگری نظیر فولکلور، ایلی و نواحی شناخته می‌شود، در پهنه موسیقی ایران نه تنها سهم به سزایی داشته، بلکه نطفه اولیه شکل‌گیری ردیف و موسیقی دستگاهی بوده است، موسیقی‌ای با رنگ آمیزی متنوع و جذاب بر صحنه هنر ایرانی.
واژگان کلیدی ایل قاراپاق ابعاد اجتماعی موسیقی ابعاد فرهنگی موسیقی	هدف اصلی این گفتار بررسی مولفه‌های فرهنگی - اجتماعی موسیقی ایل «قاراپاق» می‌باشد. جامعه آماری این تحقیق شهروندان دارای قومیت قاراپاکی هستند. با توجه به نامحدود بودن حجم جامعه، تعداد نمونه تحقیق برابر ۳۸۴ نفر تعیین شده است. روش تحقیق در این مقاله اکتشافی، پیمایشی و توصیفی‌ست. روش نمونه‌گیری طبقه‌ای می‌باشد. در این جستار ابعاد اجتماعی و فرهنگی در نظریه «بورديو» استخراج شده است. نتایج این بررسی‌ها نشان داده است که وضعیت ابعاد اجتماعی و فرهنگی مورد مطالعه از نظر پاسخ دهندگان در سطح بالایی ارزیابی می‌شود. همچنین نتایج اولویت بندی این ابعاد نشان داده است که به ترتیب بعد شناختی، ذهنی، نهادی، رابطه‌ای، ساختاری و عینی بیشترین و کمترین وزن را در میان شاخص‌های مورد بررسی به خود اختصاص داده‌اند.

استناد: سپهری، سپیده (۱۴۰۴)، بررسی مولفه‌های فرهنگی - اجتماعی موسیقی ایل قاراپاق، نشریه مطالعات ایلات و عشایر ۱۴(۱)، صص ۳۸-۵۴.

©۱۴۰۴ (۲۰۲۶) نویسندگان مقاله، مطالعات ایلات و عشایر، مجله دانشگاه آزاد اسلامی واحد شوشتر.

مقدمه:

ناسازگاری با هم ندارند اما به رسمیت شناخته نشده اند.

در این گفتار، تمرکز موضوعی بر مباحث اجتماعی و فرهنگی مرتبط با موسیقی ایل قاراپاق می باشد.

بیان مسأله:

موسیقی بخش کلیدی فرهنگ انسان‌ها برای قرن‌ها بوده است و «نواختن موسیقی و گوش سپردن بدان برای اهداف متعدد مانند سرگرمی، درمان و سلامتی، کمک به یادگیری و عامل انگیزه بخش استفاده می شود (رفیع پور، ۱۳۷۵: ۷۶).

در جهان امروز، گوش دادن به سبک‌های مختلف موسیقی، جزء جدایی‌ناپذیر زندگی انسان‌ها شده است و خواسته یا ناخواسته همواره در معرض شنیدن انواع موسیقی قرار دارند. جامعه شناسان به موسیقی به مثابه پدیده‌ای اجتماعی-فرهنگی می‌نگرند که در درون نظام فرهنگ با سایر عناصر اجتماعی-فرهنگی در ارتباط است و در یک شبکه تأثیرگذاری متقابل قرار دارد.

در ضمن موسیقی بسیار صنعتی شده و در بازارهای اقتصادی دنیا به صنعتی سودآور بدل گشته است و با خاصیت اثرگذاری بالای خود بر قشر جوان توانسته است به جریابی اثرگذار در حوزه فرهنگ جامعه بدل گردد. لیکن با توجه به تمامی این مزایا و اهمیت اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی مرتبط با حوزه موسیقی، به نظر می‌رسد توجه به موسیقی سنتی و قومی و محلی در سال‌های اخیر بسیار کم رونق بوده است. این امر با توجه به چالش‌های موجود در حوزه های مرتبط با تهاجم فرهنگی خود نیز به عنوان چالشی مهم در عرصه های هنری مطرح شده است.

پیشینیان موسیقی را چنین تعریف کرده‌اند: «معرفت الحان و آنچه التیام الحان بدان بود و بدان کامل شود.» (ابراهیمی، ۱۳۷۸: ۴۷).

ارسطو موسیقی را یکی از شاخه‌های ریاضی می‌دانسته و فیلسوفان اسلامی نیز این نظر را پذیرفته‌اند. در هر صورت موسیقی امروز دانش و هنر گسترده است که دارای بخش‌های گوناگون و تخصصی می‌باشد. صدا در صورتی موسیقی نامیده می‌شود که بتواند میان اذهان پیوندی ایجاد کند. بیش از دو هزار سال است که غرب و شرق به قدرت موسیقی در برانگیختن احساسات اذعان کرده‌اند. اما تشریح این امر که موسیقی چه تأثیری بر ما می‌گذارد بسیار دشوار است. «این قالب هنری غیرمفهومی و غیرتقلیدی که مجموعه‌ای از اصوات نظام یافته است، به نحو معینی تجربیات زیبایی شناسانه‌ای فراهم می‌آورد که در ابعاد و مراتب مختلف دارای ارزشند.» (راهگنی، ۱۳۶۹: ۱۱۲)

یک نوع از موسیقی مطرح شده در ایران در قالب موسیقی محلی می‌باشد که به اشکال مختلفی تعریف شده است. موسیقی محلی یا اقوام یا فولکلوریک، موسیقی‌ای است برخاسته از دل مردم و بدون آن که حمایت مسئولان فرهنگی را همراه خود داشته باشد سال‌هاست هویت ملی هنر ایرانی را با زبان مردمی بیان می‌کند. این در حالی است که دیگر سبک‌های موسیقی همچون سنتی و پاپ از این موسیقی نشأت گرفته‌اند. البته بایستی در ابتدا قومیت را به رسمیت شناخت. ایران مجموعه‌ای از چندین قوم و ایل را در خود جای داده است. که هیچ

کارهایی به منظور توسعه گرایش به موسیقی ایل قاراپاق.

روش تحقیق:

روش تحقیق اکتشافی، پیمایشی و توصیفی می باشد. به منظور جمع آوری اطلاعات از اسناد، مدارک، مستندات، مقالات داخلی و خارجی استفاده شده است. در بررسی شاخص‌های اجتماعی و فرهنگی از پرسشنامه «بوردیو» استفاده شده است. جامعه آماری این مقاله را کلیه شهروندان استان آذربایجان غربی تشکیل می دهد. با توجه به نامحدود بودن حجم جامعه، تعداد نمونه تحقیق برابر ۳۸۴ نفر تعیین شده است. روش نمونه گیری طبقه ای می باشد.

این مقاله به دنبال پاسخ به این سوال می باشد که چه ابعاد فرهنگی و اجتماعی به منظور توسعه موسیقی محلی (در این گفتار ایل قاراپاق) می تواند مؤثر باشد و جایگاه این ابعاد در موسیقی محلی به چه صورتی قابل تبیین می باشد؟

موسیقی قوم قاراپاق از ویژگی های برجسته این قوم مطرح است که متأسفانه مطالعات کمی بر آن صورت گرفته است. ابعاد مورد بررسی در این تحقیق در خصوص موسیقی ایل قاراپاق در دو قالب ابعاد اجتماعی و فرهنگی مطرح شده است.

اهمیت موضوع:

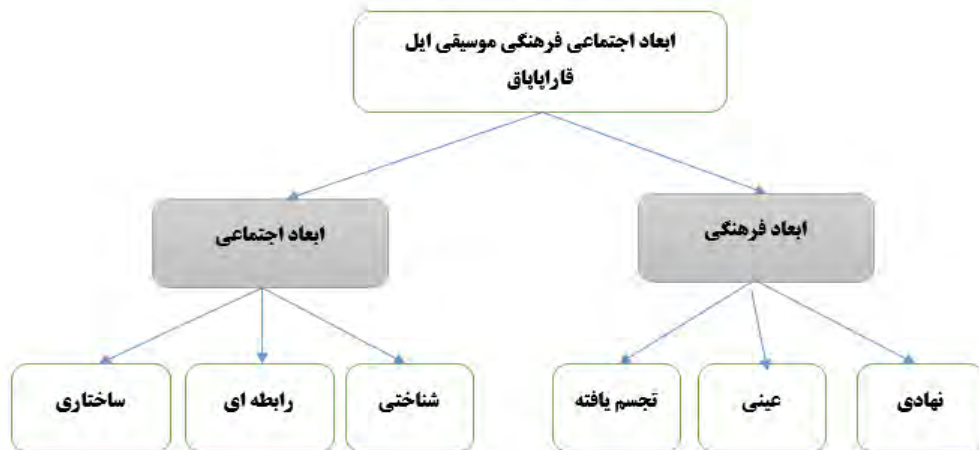
بررسی موسیقی به منزله محصولی متمایز و با نگاه بازاریابی و رفتار مصرف کننده اهمیت دارد. یکی از مهم ترین جنبه های موسیقی در هر کشوری، مرتبط با موسیقی های محلی می باشد و متأسفانه ابزارهای اطلاع رسانی و تبلیغاتی موسیقی های قومی و محلی ضعیف نارسا بوده است. از سویی عدم بررسی ابعاد فرهنگی و اجتماعی نیز به نوبه خود سبب شده تا شناخت سطحی از این نوع موسیقی وجود داشته باشد که این خود نشانگر نوعی خلأ تحقیقاتی در این زمینه است. بررسی این عوامل می تواند در شناخت هرچه بهتر گرایشات به سمت موسیقی و همچنین تغییر جهت این نوع گرایشها به سمت موسیقی محلی تأثیرگذار باشد.

اهداف تحقیق:

اهداف ویژه و کاربردی این جستار عبارتند از: بررسی ابعاد اجتماعی در موسیقی ایل قاراپاق، بررسی ابعاد فرهنگی در این موسیقی و ارائه راه

مدل مفهومی:

در این تحقیق با توجه به نظریه بوردیو ابعاد اجتماعی و فرهنگی در قالب شکل شماره ۱ ارائه شده است:

پیشینه تحقیق:

توجه صاحب نظران حوزه جامعه شناسی، روان شناسی، روان شناسی اجتماعی، و مطالعات فرهنگی و حتی شاخه ادبی و هنری بوده است.

«موسیقی می تواند مشخص کننده نوع و ساختار روابط اجتماعی و میزان تعامل افراد حاضر در قشرهای مختلف اجتماعی باشد.» (قریب، ۱۳۶۴: ۸۶).

در این خصوص، تفکیک موسیقی سطح بالا و سطح پایین نمودی است از اینکه مصرف موسیقی می تواند وجهی از تمایز بخشی در جهان اجتماعی و سبک زندگی افراد باشد.

موسیقی ایران:

نقوش و حجاری ها و نگارگری های به جای مانده از دوران باستان تا زمان اسلام نشان دهنده علاقه و ذوق ایرانیان به هنر موسیقی می باشد. موسیقی ملی ایران، مجموعه ای است از نواها و آهنگ هایی که در طول قرن ها، در این سرزمین به وجود آمده و پا به پای سایر مظاهر زندگی مردم ایران تحول و تکامل یافته، و بازتابی از خصوصیات اخلاقی، وقایع سیاسی،

محمدیان و احمدی (۱۳۹۵) در تحقیقی با عنوان «عوامل مؤثر بر رفتار مصرف کننده در تهیه موسیقی» بیان نموده است که این تحقیق از نظر هدف کاربردی، به لحاظ روش جمع آوری اطلاعات، توصیفی است.

دادهیر و همکاران (۱۳۹۰) نیز در تحقیقی با عنوان «جوانان و موسیقی پاپ» به بررسی جامعه شناختی عوامل اجتماعی - فرهنگی مرتبط با گرایش دانشجویان دانشگاه تربیت معلم به موسیقی پاپ پرداخته اند.

صمیم (۱۳۸۶) در همین زمینه، تحقیقی با عنوان «قشربندی اجتماعی و مصرف فرهنگی با تمرکز بر مصرف موسیقیایی شهر تهران» انجام داده است.

بحث و بررسی:

موسیقی و تأثیرات اجتماعی و فرهنگی آن:

مصرف موسیقی و نقش عمیق آن در زندگی انسانها از جمله پدیده هایی است که همواره مورد

اجتماعی و فرهنگی ملتی است که تاریخش به زمان‌های بسیار دور می‌رسد. (سپتا، ۱۳۷۱: ۶۶)

موسیقی ملی ایران، شامل شاخه‌های مختلفی به شرح زیر است:

- ۱) قبل از اسلام (بختیاری، کردی، لری و ...)
- ۲) بعد از اسلام (مقامی شامل حماسی، تعزیه، عزا و ردیفی)

در دوره حاضر این تقسیم‌بندی به شرح زیر است:

- ۱) قبل از اسلام؛ ۲) بعد از اسلام؛ ۳) موسیقی‌های محلی و قومی ایران و نغمه‌های سنتی.

موسیقی قومی ایرانی:

موسیقی قومی بخشی از فرهنگ و هویت قومی و ملی می‌باشد. موسیقی هر قوم بازگوکننده آمال، آرزوها و احساسات است و نوع حرکت این احساسات و آرزوها را بیان می‌کند. نوع رفتارها و حرکاتی که عشق، حماسه، دلداری، عرفان، بزم و سایر نمودهای فرهنگی را نشان می‌دهد، افسانه‌ها، اسطوره‌ها، داستان‌ها، حکایات، ضرب‌المثل‌های قومی و به طور کلی فرهنگ، ادب و هنر اقوام، منبع الهام و درون‌مایه اصلی آن‌ها را تشکیل می‌دهد. موسیقی قومی از غنی‌ترین و پربارترین و ریشه‌دارترین نوع موسیقی ایران می‌باشد. در این نوع از نغمات محلی و موسیقی قومی موضوعات و تم‌های مختلفی مورد توجه قرار می‌گیرد که برخی از آن‌ها شامل: غم غربت، پایداری و مقاومت، طبیعت، زن، هویت‌یابی، وطن، دنیاگردی، تقدیرگرایی، آئین، عاطفه‌گرایی، مفاهیم حماسی و تاریخی، مضامین مل، مرگ و زندگی، اعتراض، شور و نشاط، عشق و دلدادگی، حزن و اندوه، و غیره می‌باشد.

زنده یاد خالقی، در این باره چنین می‌نویسد:

«یکی از منابع ذیقیمت موسیقی هر کشور آهنگ‌ها و نغمات و ترانه‌هایی است که در نقاط مختلف آن مملکت، خاصه در دهات، قصبات دور از شهر به وسیله مردم بومی و روستایی خوانده می‌شود و چون این نوع موسیقی کمتر تحت تأثیر افکار مردم شهرنشین واقع شد، طبیعی‌تر و به موسیقی حقیقی و اصیل و قدیمی آن کشور نزدیکتر است؛ جمع‌آوری آن‌ها علاوه بر اینکه باعث حفظ و نگهداری آن‌هاست، کمکی هم به تحقیق درباره مختصات آن مملکت می‌کند، و چگونگی و کیفیت آن را معلوم می‌نماید.» (زندبافت، ۱۳۸۱: ۴۴)

در ایران اقوام مختلفی ساکنند که از نظر فرهنگ و قومیت تفاوت‌های بسیاری با یکدیگر دارند؛ بنابراین موسیقی فولکوریک ایران دارای خصوصیات بسیار متنوعی از نظر طرز بیان و لحن موسیقی است.

«ترانه‌های محلی ایرانی از نظر ملودی بسیار غنی و پرمایه است که از این نظر یکی از غنی‌ترین، زیباترین و متنوع‌ترین ترانه‌های فولکوریک دنیا هستند. این ترانه‌ها که نشانه طرز فکر و تمدن و فرهنگ کشور هستند، سینه به سینه نقل شده و از نسلی به نسل دیگر می‌رسد و آئینه تمام‌نمای افکار و اندیشه‌های مردمی‌اند که خود خالق و آفریننده آن بشمار می‌روند. این ترانه‌ها از وضع اجتماعی، طرز فکر، نوع زندگی و طبیعت آن خطه و منطقه حکایت‌ها دارند...» (نظرمحمد، ۱۳۶۸: ۸۶)

- نی: از قدیمی‌ترین ابزار موسیقی بادی به شمار می‌آید و شامل یک لوله استوانه‌ای از جنس نی بوده که دارای هفت‌بند و شش گره است. نی از دسته سازهای محلی است و تقریباً در تمام نقاط ایران معمول و رایج است.

فارس، بلوچستان و کردستان مورد استفاده قرار می گیرد...»

- دایره: سازی ضربی که از حلقه ای چوبی تشکیل شده که بر یکی از سطوح جانبی دایره شکل آن پوست کشیده شده است. آن را با ضرب سر انگشتان هر دو دست می نوازند. در حال حاضر در آذربایجان بیش از سایر جاها رواج دارد.

- طبل: یکی دیگر از سازهای ضربی که کوچکتر از دهل می باشد و «مضرب آن دو کوبه چوبی ست و آن را در مراسم عزاداری در اکثر مناطق می نوازند.» (دهخدا)

- تنبک: سازيست از پوست و چوب (معمولاً گردو) و از دو قسمت گلوبی و استوانه ای تشکیل یافته، سطح بالایی آن از پوست و قسمت گلوبی آن که با دهانه ای گشاد دارد باز است.» (دهخدا)

ایل قاراپاق

محققان داخلی در ایران درباره تاریخ ایل قاراپاق به صورت مختصر، مکتوب و چاپی در کتبی چون

«سرزمین زردشت» (تاریخ رضائیه) از علی دهقان و یا مجله «هنر و مردم» شماره ۱۶۳ در سال ۱۳۵۲ مقاله ای تحت عنوان: «معرفی دهکده باستانی حسنلو» به قلم غلامرضا معصومی را درج کرده و در آنها به نکاتی از تاریخ ایل قاراپاق اشاره داشته اند.

«بسیاری از اهل تحقیق و صاحب نظران قوم قاراپاق را همان ایل بورچالی می دانند و معتقدند بارسلوها همان برچال ها یا بورچالی ها بوده اند که هنگام یورش تازیان در داغستان سکونت داشته اند.» (خسروی، ۱۳۸۷: ۹۵)

- سرنا: ساز دیگری از خانواده آلات موسیقی بادی است و «شامل سرنای بختیاری و آذربایجانی می باشد. در ایران این ساز به همراه دهل و یا نقاره نواخته می شود.» (دهخدا)

- کرنا: سازی قدیمی و تاریخی ست که استفاده اولیه اش در میداین جنگ بوده است. «مهمترین کرناها، کرنا شمال، گیلان و کرنا مشهد است.» (دهخدا)
- نی انبان: بیشتر در جنوب ایران مورد استفاده قرار می گیرد که در بعضی نقاط به آن "خیک نای" نیز می شود.

- کمانچه: یکی از قدیمی ترین سازهای زهی ست که اولین شکل ویولون امروزی است. «این ساز نقش تک نواز و هم نواز، هر دو را به خوبی اجرا می کند. کمانچه، سازی ملی ست و بیشتر در میان طوایف ترک و ترکمن رواج دارد.» (دهخدا)

- بربط: «سازی از خانواده سازهای رشته ای بوده که به آن "ال عود یا لوت" نیز می گویند. ساختمان این ساز شبیه گلابی است که از درازا به دو نیم شده است.» (دهخدا)

- رباب: «این ساز زهی ست از چهار قسمت شامل شکم خربزه مانند، سینه، دسته و سر تشکیل شده است... اساساً سازی محلی ست و بیشتر در نواحی خراسان معمول است.»

- تار: یکی از سازهای زهی اصیل ایران است که «یک شکم چند قسمتی دارد و دارای شش تار می باشد...» (دهخدا)

- دهل: از سازهای ضربی به شمار می رود، «استوانه کوتاهی از جنس چوب که قطر دایره آن حدود یک متر و ارتفاع آن ۲۵ تا ۳۰ سانتی متر است تشکیل شده است. بیشتر همراهی کننده با سرنا است. و در مناطق

«شورالدین ممدلی نیز در کتاب «پارالانمیش بورچالی»، واژه بورچالی را با بارسل‌ها و بورجوقلو (که شاخه‌ای از قاراپاق‌ها بودند) یکی می‌داند که از اولین ساکنین و صاحبان بورچالی هستند و قبل از میلاد مسیح در بورچالی زندگی می‌کردند و در تاریخ تحت عنوان «اوغوز» و «قبچاق»، «ترکمه» و «یوروک» شناخته شده‌اند...» (همان: ۱۰۴).

«ایل قاراپاخ یا (بوزچلو، بورچالی) از قدیمی‌ترین ایلات ایران به شمار می‌آید و بنا به اسناد تاریخی این ایل ابتدا در محال بورچالی (به معنی دشت بی‌رنگ) در نزدیکی اراک (در استان مرکزی) ساکن بوده‌اند و در زمان سکونت آن‌ها در بوزچلو ریاست ایل به عهده «یارالی آقا» بوده است...» (همان: ۱۰۸).

با توجه به سطور یاد شده و نتایج بررسی‌های به عمل آمده «در حال حاضر مناطقی که قاراپاق‌ها در آنجا سکونت داشته عبارتند از: روستاها و مناطقی در استان همدان و مرکزی، اطراف زنجان، منطقه ومحال بوزچلو در جمهوری گرجستان، روستاهایی در ترکیه، اطراف ماکو، استرآباد (گرگان)، مناطق و روستاهایی در جمهوری آذربایجان...» (همان: ۱۰۹).

موسیقی در ایل قاراپاق:

ابزارهای موسیقی ایل قاراپاق:

ابزار اصلی موسیقی ایل قاراپاق دُهل و سرنا می‌باشد که در همه ایلات و عشایر خاورمیانه یافت می‌شود. «تنها فرقی که دارد در بلندی میان دو رویه یعنی بخش استوانه ای شکل دهل است که در پاره ای جاهای ایران نازک‌تر بوده و یا قطر دایره دهل که بزرگ و یا کوچک می‌باشد...» (خسروی، ۱۳۸۷: ۱۱۴).

برای بزم‌های داخل خانه‌ها چون آوای دهل و سرنا بلند است و درون خانه‌های روستایی که کوچک می‌باشد، ابزار دیگری به کار می‌رود؛ یکی از ابزارها دوزله است که «دو لوله میان تهی استخوانی ست که از استخوان بال لاشخور تهیه می‌شود...» (صمیم، ۱۳۸۳: ۴۵).

«خود نوازندگان برای زیر و بم صداهای موسیقی روی آن سوراخ‌هایی تعبیه کرده و سپس این دو لوله را به هم چسبانده و به سر دیگر لوله‌ها که سوراخی در پهلویشان نیست هر کدام یک پوکه ویژه آواز مانند پوکه سر نی لبک از نی باریک نرم ویژه ای درست کرده و سفت بسته‌اند...» (راهگانی، ۱۳۶۹: ۷۱).

ابزار نوازندگان ایل قاراپاق انبان باد نداشته و باید پیوسته باد را از راه دهان درون لوله‌ها بدمند...» (خسروی، ۱۳۸۷: ۱۱۹).

«به همراه دوزله به جای دهل، دنبک به کار می‌برند» (همان: ۱۱۹).

از ابزار دیگر موسیقی ایل قاراپاق، ابزاریست به نام می که به آن در زبان ترکی آذری بالابان می‌گویند. و همین‌طور نی ساده است که از یک شاخه کلفت نی میان تهی تعبیه شده است. (همان: ۱۲۰).

- نام آوازهای ایل قاراپاق

«موسیقی هر تیره و گروهی از مردم بر دو گونه است: یکی موسیقی سنگین که به آن کلاسیک می‌گویند و در موسیقی فارسی به موسیقی اصیل معروف است. دیگری موسیقی سبک و ریتیمیک است که فولکلور یا موسیقی محلی شامل ترانه و آهنگ نامیده می‌شود.» (بینش، ۱۳۸۲: ۳۹).

آوازه‌های ایل قاراپاپاق هم از این روال جدا نبوده و این دوگانگی را دارد. آنچه اکنون از آهنگ‌های اصیل ایل قاراپاپاق به یاد داریم عبارتند از: جمشیدی، آقابیگی، کشیراوغلو، بهمنی، مصراوغلو، قره باغی، کسمه، و بالام بالام.

تجزیه و تحلیل اطلاعات:

جان مایه یک تحقیق علمی، نتایج حاصله از آن می باشد. اینجاست که یک پژوهش از حالت کتابخانه ای به حالتی کاربردی در می آید. در این جا سعی بر آن است نتایج تحقیق در قالب دو بخش آمار توصیفی و استنباطی ارائه شود.

آمار توصیفی:

جدول ۱: بررسی وضعیت تحصیلات در نمونه آماری:

تحصیلات	درصد فراوانی	درصد معتبر فراوانی	درصد تجمعی فراوانی
فوق دیپلم و پایین تر	۶۰.۲۵	۶۰.۲۵	۶۰.۲۵
لیسانس	۵۳.۷۵	۵۳.۷۵	۶۰
فوق لیسانس	۳۵	۳۵	۹۵
دکتری	۵	۵	۱۰۰
کل	۱۰۰	۱۰۰	

بررسی وضعیت سوالات در خصوص موسیقی ها

جدول ۲: بررسی وضعیت مصرف موسیقی

سوال اصلی	مولفه ها	درصد فراوانی	بیشترین	کمترین
آیا موسیقی خاصی می نوازید؟	بلی	۳۰	۲	۱
	خیر	۷۰		
علاقه مندی	خوانندگی	۴۵	۲	۱
	نوازندگی	۵۵		
سبک خوانندگی	موسیقی هنری (محلی)	۳۲	۳	۱
	پاپ	۳۸		
	سنتی	۳۰		
سبک های نوازندگی	ساز زهی	۱۵	۵	۱
	ساز بادی	۲۰		
	ساز کوبه ای	۲۵		
	ساز صفحه کلید دار	۲۰		
	ساز الکترونیکی	۲۰		
سبک لذت بخش	موسیقی هنری (محلی)	۲۵	۳	۱
	پاپ	۴۵		
	سنتی	۳۰		

بررسی وضعیت کلیه سوالات مرتبط با ابعاد اجتماعی و فرهنگی موسیقی

در این بخش به منظور بررسی ابعاد اجتماعی و فرهنگی موسیقی از آزمون میانگین یک جامعه استفاده شده است. در این آزمون وضعیت سوالات ارائه شده در پرسشنامه تحقیق از دیدگاه شهروندان مورد بررسی قرار گرفته است. نتایج این بررسی ها در قالب جدول زیر ارائه شده است:

جدول ۳: بررسی وضعیت گویه های تحقیق

گویه	میانگین	آماره t	انحراف استاندارد	کمترین	بیشترین	دامنه تغییرات
۱- مهارت در انتقال مفاهیم موسیقایی	۱۰۰۰.۴	۶/۰۶	۹۶۹۰۱.۰	۰۰.۲	۰۰.۵	۰۰.۳
۲- توانایی پاسخ گویی به سوالات جوانان	۹۰۰۰.۳	۵/۸۶	۲۵۸۱۹.۱	۰۰.۱	۰۰.۵	۰۰.۴
۳- طراحی موسیقی بر اساس نیاز های روز	۷۶۶۷.۳	۵/۶۶	۱۵۵۱۹.۱	۰۰.۱	۰۰.۵	۰۰.۴
۴- ارائه سهل و آسان موسیقی	۸۶۶۷.۳	۵/۷۶	۱۷۱۲۲.۱	۰۰.۱	۰۰.۵	۰۰.۴
۵- به روز آوری موسیقی محلی	۷۳۳۳.۲	۱/-۶۶	۲۱۹۴۳.۱	۰۰.۱	۰۰.۵	۰۰.۴
۶- فهماندن مطالب موسیقی به نسل های جدید	۶۳۳۳.۲	۱/-۵۶	۹۸۹۲۱.۰	۰۰.۱	۰۰.۵	۰۰.۴
۷- مطالعه کتابهای مرتبط	۳۳۳۳.۳	۵/۲۶	۲۲۷۷۴.۱	۰۰.۱	۰۰.۵	۰۰.۴
۸- مطالعه مجلات و روزنامه ها در خصوص این موسیقی	۴۳۲۱.۳	۵/۳۶	۴۱۴۲۱.۱	۰۰.۱	۰۰.۵	۰۰.۴
۹- علاقمندی و تماشای فیلم های که با این موسیقی ارائه شوند.	۴۱۶۷.۳	۵/۳۷	۲۲۵۳۲.۱	۰۰.۱	۰۰.۵	۰۰.۴
۱۰- بازدید از آثار سنتی به جای مانده از موسیقی	۵۶۶۷.۳	۵/۵۲	۰۷۹۳۴.۱	۰۰.۱	۰۰.۵	۰۰.۴
۱۱- تعداد کتابهای مرتبط با این موسیقی در منزل	۲۱۶۷.۳	۵/۱۷	۱۵۱۱۵.۱	۰۰.۱	۰۰.۵	۰۰.۴
۱۲- در منزل چه تعداد آثار هنری مرتبط با این موسیقی را دارید.	۹۰۰۰.۲	۱/-۸۶	۳۷۴۰۹.۱	۰۰.۱	۰۰.۵	۰۰.۴
۱۳- میزان علاقه به تماشای موسیقی	۵۶۶۷.۲	۱/-۵۲	۳۶۹۹۸.۱	۰۰.۱	۰۰.۵	۰۰.۴
۱۴- میزان علاقه موسیقی	۵۱۶۶۷.۲	۱/-۵	۹۲۹۵۸.۰	۰۰.۱	۰۰.۵	۰۰.۴
۱۵- میزان علاقه به معرفی موسیقی به دوستان	۷۰۰۰۰.۳	۴/۶۶	۱۹۷۴۵.۱	۰۰.۱	۰۰.۵	۰۰.۴
۱۶- میزان علاقه به گذراندن وقت تفریحی در این خصوص	۸۶۶۶.۳	۴/۷۶	۹۶۴۹۲.۰	۰۰.۱	۰۰.۵	۰۰.۴
۱۷- تلاش برای تحصیل در خصوص موسیقی	۸۱۶۶.۲	۱/-۵۶	۹۴۷۶۴.۰	۰۰.۱	۰۰.۵	۰۰.۴
۱۸- مطالعه موسیقی توسط پدر	۶۶۶۷.۳	۴/۶۴۵	۹۵۰۷۷.۰	۰۰.۱	۰۰.۵	۰۰.۴
۱۹- مطالعه موسیقی توسط مادر	۳۶۶۶.۳	۴/۲۸	۱۷۸۴۳.۱	۰۰.۱	۰۰.۵	۰۰.۴
۲۰- تلاش برای یادگیری موسیقی	۲۳۳۳.۳	۵/۱۹	۷۸۴۷۴.۰	۰۰.۲	۰۰.۵	۰۰.۳
من شناخت خوبی نسبت به موسیقی ایل دارم.	۱۶۶۷.۳	۵/۱۲	۸۰۶۰۵.۰	۰۰.۲	۰۰.۵	۰۰.۳
دوستانم این موسیقی را بخوبی می شناسند.	۷۳۳۳.۳	۵/۳۷	۱۷۶۹۹.۱	۰۰.۱	۰۰.۵	۰۰.۴

۰۰.۴	۰۰.۵	۰۰.۱	۱۰۹۱۶.۱	۵/۲۱	۴۱۶۷.۳	خانواده من از کودکی مرا با این موسیقی آشنا کرده اند.
۰۰.۳	۰۰.۴	۰۰.۱	۷۸۵۴۶.	۳/۳۶	۴۰۰۰.۳	بخوبی میتوانم با این موسیقی ارتباط برقرار کنم
۰۰.۲	۰۰.۵	۰۰.۳	۷۴۳۱۴.	۴/۷۶	۸۱۶۷.۳	این موسیقی بخوبی ارتباط بین اقوام را ایجاد کرده است
۰۰.۴	۰۰.۵	۰۰.۱	۲۱۹۴۳.۱	۴/۶۹	۷۳۳۳.۳	این موسیقی ارتباط خوبی بین نسل های مختلف ایجاد می کند.
۰۰.۴	۰۰.۵	۰۰.۱	۹۸۹۲۱.	۴/۵۹	۶۳۳۳.۳	موسیقی ایل بخوبی ساختارهای اجتماعی مختلف را مد نظر قرار میدهد.
۰۰.۴	۰۰.۵	۰۰.۱	۳۷۴۰۹.۱	۴/۸۶	۹۰۰۰.۳	موسیقی ایل توانسته است تا زمینه های ایجاد ساختارهای غیر رسمی اجتماعی را ایجاد نمایند.
۰۰.۴	۰۰.۵	۰۰.۱	۳۶۹۹۸.۱	۴/۵۲	۵۶۶۷.۳	موسیقی محلی مورد نظر تمامی طبقه های اجتماعی را در بر میگیرد.

شده و وضعیت میانگین این شاخص بالای متوسط ارزیابی شده است.

در بررسی گویه "به روز آوری موسیقی محلی" این آمار به ۱/۶۶ می رسد که نشان می دهد این شاخص در سطح پایین متوسط قرار دارد.

در رابطه با "فهماندن مطالب موسیقی به نسل های جدید" آمار حدود ۱/۵۶ را نشان می دهد که حاکی

از وضعیت سطح پایین متوسط می باشد. گویه "مطالعه مجلات و روزنامه ها در خصوص این موسیقی" آمار ۵/۲۶ را نشان می دهد. و اینکه وضعیت میانگین این شاخص در سطح بالای متوسط ارزیابی شده است.

در بررسی مقوله "علاقمنندی و تماشای فیلم های که با این موسیقی ارائه شوند"، نتایج به عمل آمده به آمار ۵/۳۶ اشاره می کند که وضعیت میانگین این شاخص را در سطح بالای متوسط نشان می دهد.

تفسیر و نتیجه گیری

در این بخش به منظور بررسی وضعیت ابعاد مورد بحث ۲۹ سؤال طراحی شده است که در ادامه نتایج مرتبط با بررسی وضعیت هر یک از این سوالات ارائه شده است:

در بررسی گویه "مهارت در انتقال مفاهیم موسیقایی" نتایج بررسی این تحقیق نشان داده است که آمار آزمون این گویه مقدار ۶/۰۶ محاسبه شده است. بنابراین می توان بیان نمود که وضعیت میانگین این شاخص از دیدگاه شهروندان در سطح بالای متوسط ارزیابی شده است.

در بررسی گویه "توانایی پاسخ گویی به سؤالات جوانان" نتایج بررسی این تحقیق نشان داده است که آمار آزمون این گویه مقدار ۵/۸۶ محاسبه شده است و این یعنی وضعیت میانگین این شاخص از دیدگاه شهروندان در سطح بالای متوسط ارزیابی شده است. در رابطه با گویه "ارائه سهل و آسان موسیقی" نتایج حاکی از آن است که آمار حدود ۵/۷۶ محاسبه

گویی "بازدید از آثار سستی به جای مانده از موسیقی" آمار ۵/۳۷ را دربردارد و ارزیابی آن از دیدگاه شهروندان در سطح بالای متوسط می باشد.

در بخش "تعداد کتابهای مرتبط با این موسیقی در منزل" به آمار ۵/۵۲ برمی خوریم که وضعیت میانگین بالای متوسط را دربردارد.

در بررسی گویه "میزان علاقه به تماشای موسیقی" آمار ۱/۸۶ خودنمایی می کند که از دید شهروندان وضعیت شاخص سطح پایین متوسط را شامل می شود.

در گویه "میزان علاقه به موسیقی" ۱/۵۲ محاسبه شده است و سطح پایین متوسط را در ارزیابی به خود اختصاص می دهد.

در بررسی گویه "میزان علاقه به معرفی موسیقی به دوستان" به آمار ۱/۵ دست پیدا می کنیم که از دید شهروندان در سطح پایین متوسط ارزیابی قرار دارد.

در بررسی گویه "میزان علاقه به گذراندن وقت تفریحی در این خصوص" نتایج بررسی نشان می دهد که آمار آزمون مقدار ۴/۶۶ محاسبه شده است که بیشتر از حد معیار ۱/۹۶ محاسبه شده است و وضعیت میانگین این شاخص در سطح بالای متوسط ارزیابی شده است.

گویه "تلاش برای تحصیل در خصوص موسیقی" ۴/۷۶ را نشان می دهد و سطح بالای متوسط را از دید شهروندان برای ارزیابی کسب کرده است.

گویه "مطالعه موسیقی توسط پدر" ما را به آمار ۱/۵۲ رهنمون می کند که در سطح پایین متوسط ارزیابی شهروندان جای دارد.

و همین گویه "در ارتباط با مادر" به آمار ۴/۶۴ می رسد که شاخص ارزیابی را تا سطح بالای متوسط ارتقاء می دهد.

گویه "تلاش برای یادگیری موسیقی" مقدار ۵/۸۶ محاسبه شده است و وضعیت میانگین این شاخص در سطح بالای متوسط ارزیابی شده است.

گویه "من شناخت خوبی نسبت به موسیقی ایل دارم" محاسبه ۴/۲۸ را در بردارد که خوشبختانه وضعیت میانگین این شاخص در سطح بالای متوسط قرار دارد.

در بررسی گویه "دوستانم این موسیقی را به خوبی می شناسند" شاهد آمار ۵/۸۶ هستیم و وضعیت میانگین این شاخص در سطح بالای متوسط قرار دارد.

گویه "خانواده من از کودکی مرا با این موسیقی آشنا کرده اند" مقدار ۵/۱۹ محاسبه شده و سطح بالای متوسط را در ارزیابی شهروندان به خود اختصاص داده است.

گویه "به خوبی می توانم با این موسیقی ارتباط برقرار کنم" محاسبه آماری ۵/۱۲ جای دارد و در سطح بالای متوسط ارزیابی شده است.

گویه "این موسیقی به خوبی ارتباط بین اقوام را ایجاد کرده است" دارای آمار محاسباتی ۵/۳۷ است و وضعیت میانگین بالای متوسط را نشان می دهد.

در بررسی گویه "این موسیقی ارتباط خوبی بین نسل های مختلف ایجاد می کند" آمار آزمون ۵/۲۱ را نشان می دهد و در سطح بالای متوسط ارزیابی شده است.

در بررسی گویه "موسیقی ایل توانسته است تا زمینه های ایجاد ساختارهای غیررسمی اجتماعی را

- ایجاد انگیزه های مادی و معنوی برای جوانانی که به استفاده از این موسیقی روی می آورند

- استفاده از تورهای مختلف با در نظر گرفتن موسیقی ایل قاراپاپاق به منظور آشنایی نسل های مختلف

ایجاد نمایند "مقدار محاسباتی ۴/۷۶ را شامل می شود و در سطح بالای متوسط ارزیابی شده است.

در بررسی گویه "موسیقی ایل به خوبی ساختارهای اجتماعی مختلف را مدنظر قرار می دهد" آمار آزمون ۳/۳۶ را داراست که از دیدگاه شهروندان در سطح بالای متوسط ارزیابی شده است.

در بررسی گویه "موسیقی محلی مورد نظر تمامی طبقه های اجتماعی را در بر می گیرد" مقدار ۴/۶۹

محاسبه شده است که در سطح بالای متوسط توسط شهروندان ارزیابی می گردد.

پیشنهادهای تحقیق

- انتقال مهارت های دانشی افراد در خصوص موسیقی ایل قاراپاپاق با ایجاد مواجهه بین نسل های مختلف
- استفاده از ساختارهایی به منظور پاسخ گویی به نیازهای جوانان و درخواست های دانشی آنان
- ایجاد تغییراتی در موسیقی های استفاده شده براساس نیازهای روز جوانان
- سهل و آسان کردن موسیقی از طریق ارائه نت های ساده برای الگو برداری سریع جوانان
- انتشار کتاب های مرتبط با موسیقی ایل قاراپاپاق به منظور آشنایی نسل جوان
- استفاده از مجلات و روزنامه ها به منظور معرفی موسیقی ایل قاراپاپاق به عموم مردم
- استفاده از موسیقی های ایل قاراپاپاق در بطن فیلم های سینمایی و تلویزیونی
- تشکیل مکان هایی برای معرفی موسیقی مورد نظر

بسمه تعالی

شهروند ارجمند

این پژوهش با هدف ارزیابی مولفه‌ها و ابعاد فرهنگی و اجتماعی موسیقی ایل قاراپاق تدوین شده است، تا ضمن ایجاد درک روشن‌تر از توانمندی‌ها و کاستی‌های فرهنگی و اجتماعی موجود، اقداماتی هدفمند را برای تعالی این موضوع در سال‌های اخیر قرار دهد.

لذا از شما تقاضا می‌شود با قبول زحمت و صرف وقت ارزشمند خود، صادقانه به پرسش‌ها پاسخ دهید. لازم به ذکر است که اطلاعات پرسشنامه فقط در جهت اهداف تحقیق استفاده خواهد شد و نیازی به ذکر نام نیست. قبلاً از همکاری شما صمیمانه تشکر می‌نمایم.

مشخصات فردی:

میزان تحصیلات: بدون سواد ☐ دیپلم ☐ فوق دیپلم ☐ لیسانس ☐ فوق لیسانس ☐ دکتری ☐
 شغل:

آیا موسیقی خاصی می‌نوازید؟ ☐ بلی ☐ خیر ☐
 اگر بله به سوالات زیر پاسخ دهید: خواننده هستید؟ ☐ یا نوازنده ☐
 اگر خواننده هستید از چه سبکی استفاده می‌کنید؟
 اگر نوازنده هستید از چه سازی استفاده می‌کنید؟
 اگر تنها از موسیقی لذت می‌برید از چه نوع سبکی لذت می‌برید؟
 بیشتر از کدام نوع موسیقی لذت می‌برید؟

تخصص	تعداد	با گویه‌های ذیل تا چه اندازه در خصوص موسیقی ایل قاراپاق موافق هستید؟					مؤلفه	تأثیر	مخالف	کاملاً مخالف
تجربه یافته (سرمایه بدنی و فردی)	مهارت ذهنی	۱- مهارت در انتقال مفاهیم موسیقایی	۵	۴	۳	۲	۱	۱	۲	۱
		۲- توانایی پاسخ‌گویی به سوالات جوانان	۵	۴	۳	۲	۱	۱	۲	۱
		۳- طراحی موسیقی بر اساس نیازهای روز	۵	۴	۳	۲	۱	۱	۲	۱
	مهارت فنی	۴- ارائه سهل و آسان موسیقی	۵	۴	۳	۲	۱	۱	۲	۱
		۵- به روزآوری موسیقی محلی	۵	۴	۳	۲	۱	۱	۲	۱
		۶- فهماندن مطالب موسیقی به نسل‌های جدید	۵	۴	۳	۲	۱	۱	۲	۱
عینی	مصرف کالاهای فرهنگی و تفریحی	۷- مطالعه کتابهای مرتبط	۵	۴	۳	۲	۱	۱	۲	۱
		۸- مطالعه مجلات و روزنامه‌ها در خصوص این موسیقی	۵	۴	۳	۲	۱	۱	۲	۱
		۹- علاقمندی و تماشای فیلم‌های که با این موسیقی ارائه شوند.	۵	۴	۳	۲	۱	۱	۲	۱
		۱۰- بازدید از آثار سنتی به جای مانده از موسیقی	۵	۴	۳	۲	۱	۱	۲	۱

فرهنگی کالاهای تملک	۱۱-تعداد کتابهای مرتبط با این موسیقی در منزل	۵	۴	۳	۲	۱
	۱۲- در منزل چه تعداد آثار هنری مرتبط با این موسیقی را دارید.	۵	۴	۳	۲	۱
	۱۳- میزان علاقه به تماشای موسیقی	۵	۴	۳	۲	۱
	۱۴- میزان علاقه موسیقی	۵	۴	۳	۲	۱
علاقه‌مندی به هنر	۱۵- میزان علاقه به معرفی موسیقی به دوستان	۵	۴	۳	۲	۱
	۱۶- میزان علاقه به گذراندن وقت تفریحی در این خصوص	۵	۴	۳	۲	۱
	۱۷- تلاش برای تحصیل در خصوص موسیقی	۵	۴	۳	۲	۱
	۱۸- مطالعه موسیقی توسط پدر	۵	۴	۳	۲	۱
مدارک تحصیلی	۱۹- مطالعه موسیقی توسط مادر	۵	۴	۳	۲	۱
	۲۰- تلاش برای یادگیری موسیقی	۵	۴	۳	۲	۱
نهادی						

ردیف	عبارات	کاملاً مخالفم	مخالفم	بی نظر	موافقم	کاملاً موافقم
۱	من شناخت خوبی نسبت به موسیقی ایل دارم.					
۲	دوستانم این موسیقی را بخوبی می شناسند.					
۳	خانواده من از کودکی مرا با این موسیقی آشنا کرده اند.					
۴	بخوبی میتوانم با این موسیقی ارتباط برقرار کنم					
۵	این موسیقی بخوبی ارتباط بین اقوام را ایجاد کرده است					
۶	این موسیقی ارتباط خوبی بین نسل های مختلف ایجاد می کند.					
۷	موسیقی ایل بخوبی ساختار های اجتماعی مختلف را مدنظر قرار میدهد.					
۸	موسیقی ایل توانسته است تا زمینه های ایجاد ساختارهای غیر رسمی اجتماعی را ایجاد نمایند.					
۹	موسیقی محلی مورد نظر تمامی طبقه های اجتماعی را در بر میگیرد.					

فهرست منابع و مآخذ:

۱. ابراهیمی، نادر. (۱۳۷۸)، چیستی هنر، مرکز پژوهشهای نهاد، قم.
۲. بینش، محمدتقی. (۱۳۸۲)، شناختی موسیقی ایران، دانشگاه هنر، تهران.
۳. خسروی، فروود. (۱۳۸۷)، تاریخ ایل قاراپایاق، مهر برنا، تهران.
۴. دهخدا، علی اکبر. (۱۳۷۷)، لغت نامه، انتشارات دانشگاه تهران.
۵. راهگانی، روح انگیز. (۱۳۶۹)، تاریخ موسیقی ایران، انتشارات پیشرو، تهران.
۶. رفیع پور، فرامرز. (۱۳۷۵)، جامعه، احساس و موسیقی، شرکت سهامی انتشار، تهران.
۷. صمیم، رضا. (۱۳۸۷)، قشربندی اجتماعی و مصرف فرهنگی با تمرکز بر مصرف موسیقایی شهر تهران، انتشارات نوید، تهران.
۸. قریب، محمدحسین. (۱۳۶۴)، تاریخ موسیقی، هنر و فرهنگ، نشر هنر و فرهنگ، تهران.

Studying the Socio-Cultural Components of the Music of the Qharapapagqi Tribe

Sepideh Sepehri¹

¹Assistant Professor of Persian Language and Literature, Roudehen Branch, Islamic Azad University, Roudehen, Iran, sepideh.sepehri2363@yahoo.com

Article Info	Abstract
Received: 2025/02/28	Iranian music and Iranian tribes who have their own places of influence and influence in their places. And they can define parts of the history of Iranian culture and civilization, as a result, there is an acceptable lack of attention and attention, and its place is more of a probe, research, and research. The music that is known to other names such as folklore, folklore, Illinois, and district Not only did Iranian music have a significant contribution to the vast expanse of Iranian music, but the early germ of the row and the music of a device, A colorful, colorful music on the green stage of art earth Iran. The main objective of this speech is to explore the cultural social elemett s mm min “Qaaaapaaag” cc cccese. Therefore, citizens of Qharapapagqi have been chosen as the society of this research. According to the Unlimited of the volume of society, the number of research sample is estimated at 384 people. The method of research in this paper is exploratory, itss survey and descriptive. Sampling method is stratified random sampling. In this study, social and cultural dimensions are extracted in Bourdieu's theory. The results of these investigations have shown that the state of social and cultural dimensions studied in terms of respondents is evaluated at a high level. Also, the results of the prioritization of these dimensions have shown that, respectively, cognitive, subjective, relational, relational, structure and objective are the highest and lowest weight among indices investigated.
Accepted: 2025/05/15	
Keywords Qharapapagq tribe Social dimensions music Cultural dimensions	

Citation(APA): Sepehri, Sehpideh(2025), Studying the Socio-Cultural Components of the Music of the Qharapapagqi Tribe, *Tribes and Nomads Studies* 14(1), pp 38-54.